

POLICIJSKA DISKRECIJA ALI POLICIJSKI TAKTIČNI PREUDAREK (PRIMER POLICIJSKO PRAVNE UREDITVE V REPUBLIKI SLOVENIJI)

Miroslav Žaberl in Franc Pozdarec

Namen prispevka

Ugotoviti ali je zakonodajalec z uvedbo instituta "taktičnega preudarka" v Zakonu o nalogah in pooblastilih policije pravilno sledil dejanskim potrebam izvajanja policijskih nalog in pooblastil.

Metode

Metoda deskripcije je glavna metoda. Na podlagi domače in tuje literature ter strokovnih člankov sva raziskala in analizirali pomen "taktičnega preudarka" v policijski zakonodaji in njegove temeljne značilnosti.

Ugotovitve

Taktični preudarek do sedaj ni bil vključen v policijsko zakonodajo, čeprav je bil s strani pravnih teoretikov, predvsem upravnega prava, priznan. Je pomemben institut pri izvajanju policijskih pooblastil, ki se po navadi obravnava ob preverjanju načela strokovnosti. Pri delu policistov je pomemben, saj policist mora ukrepati, ko se pojavijo razlogi za izvedbo policijske naloge, način ukrepanja pa je odvisen od izbire policista. Način ukrepanja mora biti skladen s policijsko stroko, izbrati pa je potrebno najbolj učinkovit ukrep. Za najustreznejši ukrep pa se policist lahko odloči le, če pozna vse okoliščine in dejstva, ki so mu lahko znana v trenutku ocenjevanja.

Omejitve/uporabnost raziskave

Policist mora uporabljati taktični preudarek, skladno z namenom svojega pooblastila, pri čemer mora upoštevati zakonite meje preudarjanja. V nasprotnem primeru lahko govorimo o zlorabi ali prekoračitvi taktičnega preudarka.

Praktična uporabnost

Za policista, ki vodi policijski postopek, je na terenu ocena trenutnega stanja najpomembnejši element, od katerega pa je v bistvu odvisno njegovo nadaljnje ravnanje in tudi konkretna realizacija policijskega postopka.

Izvirnost/pomembnost prispevka

Avtorja se v prispevku ukvarjata s teoretičnimi predpostavkami diskrecije in prostega preudarka v upravnem in policijskem pravu ter aplikativno razčlenita (novo) zakonsko določbo taktičnega preudarka iz slovenske policijske zakonodaje.

Ključne besede: policijska diskrecija, policijski taktični preudarek

1 UVOD

Za upravo in upravne organe je na mnogih področjih značilno, da je odločitev o tem ali bo ukrepala in po kakšnih ukrepih bo posegla, stvar njenega *preudarka*. Ta možnost izbire pojmujejo nekateri avtorji kot *oportunitetno načelo*. Pojma oportuniteta in preudarek naj bi označevala enako pravno dejansko stanje. Oportunitetno načelo, ki je v slovenski kazensko pravni teoriji bolj poznano kot možnost izbire državnega tožilca o nadaljnjem kazenskem pregonu storilca kaznivega dejanja ali odločanje sodišča na podlagi proste presoje dokazov, je po svoji vsebini pomembna tudi za polje policijskega delovanja.

Policisti se vsakodnevno srečujejo z raznolikimi policijskimi nalogami in pri opravljanju le teh ocenjujejo, katere odločitve, policijska pooblastila in uradna dejanja bodo izvedli, da bodo nevarnost učinkovito preprečili in odpravili. Pomembno je, da poznajo vsa dejstva in okoliščine, ki so bile znane v trenutku ocenjevanja, saj lahko na podlagi le-teh ocenijo, kakšni ukrepi bodo izvedeni v določeni situaciji.

Taktični preudarek do sedaj ni bil vključen v policijsko zakonodajo, čeprav je bil s strani pravnih teoretikov, predvsem upravnega prava, priznan. Je pomemben institut pri izvajanju policijskih pooblastil, ki se po navadi obravnava ob preverjanju načela strokovnosti. Pri delu policistov je pomemben, saj policist mora ukrepati, ko se pojavijo razlogi za izvedbo policijske naloge, način ukrepanja pa je odvisen od izbire policista. Način ukrepanja mora biti skladen s policijsko stroko, izbrati pa je potrebno najbolj učinkovit ukrep. Za najustreznejši ukrep pa se policist lahko odloči le, če pozna vse okoliščine in dejstva, ki so mu lahko znana v trenutku ocenjevanja.

Avtorja se v prispevku ukvarjata s teoretičnimi predpostavkami diskrecije in prostega preudarka v upravnem in policijskem pravu ter aplikativno razčlenita (novo) zakonsko določbo taktičnega preudarka iz slovenske policijske zakonodaje. Ureditev primerjata tudi z doktrino policijske diskrecije v Združenih državah Amerike in jo aplicirata na dva judikata Evropskega sodišča za človekove pravice.

2 POJMOVNA OPREDELITEV PREUDARKA

»Prosti preudarek v materialnem smislu v bistvu pomeni nezmožnost organa, da bi v pravni normi zajel vse možne dejanske položaje, v katerih se bodo znašli pravni subjekti. Organ na primer ne more predvideti, v kakšnih okoliščinah oziroma ob kakšnih lastnostih ali ravnanju ali v kakšni situaciji bi bilo še primerno ali celo nujno, glede na interese države oziroma javne koristi, da bi organ nekemu nekaj dovolil, prepovedal, naložil, podelil in podobno. Nekatera področja izvrševanja oblasti so po naravi stvari takšna, da jih vnaprej ni mogoče normirati tako, da bi bili zajeti vsi možni življenjski položaji, ker bi se odločitve lahko pokazale za nevzdržne ali celo absurdne. Zakonodajalec si tedaj pomaga s pooblastilom organu, naj on ugotovi vsebino veljavne pravne norme, ki jo je treba uporabiti in nadgraditi za ta primer« (Jerovšek, 1996: 1101).

V slovenskem pravnem redu sta nad starejšim pojmovanjem svobodni preudarek prevladala pojma prosti preudarek in diskrecijska pravica. Slednji izhaja iz latinskega *discretio* in pomeni, glede na Verbinčevo razlago v slovarju tujk, premišljeno razločevanje. Diskrecijska pravica je potemtakem »pravica upravnega organa odločati ali ukrepati po svoji presoji« (Verbinc, 1991: 151).

Prav tako lahko diskrecijsko pravico definiramo kot pravico, ki je najpogosteje dana upravnim organom v primerih, kjer zakonodajalec ne more predvideti vseh okoliščin, ki so pomembne za odločitev v konkretnem primeru. Zakon pooblašča organ, da po prosti presoji izbere tako rešitev, ki bo najbolj ustrezala konkretnemu primeru. Tako odločanje še ne pomeni samovolje, kajti državni organ mora pri iskanju rešitve vselej upoštevati javni oziroma družbeni interes. Vsako drugačno ravnanje pomeni nezakonito odločanje ter zlorabo oblasti (Leksikon Cankarjeve založbe, 1987: 44-45).

Ko govorimo o preudarku, lahko rečemo, da gre za zaključek na podlagi podrobnega razčlenjevanja dejstev, podatkov. Prosti preudarek pa je pravica javnega organa, da izmed več pravno možnih rešitev izbere tisto, ki je v javnem interesu (Pravni terminološki slovar, 1999: 345).

Za odločanje po prostem preudarku je značilno, da ima upravni organ na voljo več možnih alternativ. S tem mu je dana možnost tehtanja, presojanja, preudarjanja, in s tem izbiranja najboljše možne rešitve za konkreten primer. V upravnem odločanju je uporaba prostega preudarka najpogostejša v konkretnih upravnih zadevah, kjer upravni organ izda upravno odločbo. Kljub temu je včasih možno uporabljati prosti preudarek tudi pri izdajanju abstraktnih upravnih aktov, to je upravnih predpisov, ali pa realnih upravnih aktov, ki se nanašajo npr. na uporabo strelnega orožja, odklonitve vstopa tujca v državo, zasege predmeta in podobno (Šturm, 1998: 178-179).

Pri podeljevanju prostega preudarka mora biti zakonodajalec pozoren na dejstvo, da je interpretacija prepuščena uradniku kot posamezniku, ki nima nujno posebnega znanja ali sposobnosti, in je zato razumljivo, da se izbire in odločitve glede na posamezni upravni organ lahko razlikujejo. Posamezniki lahko različno interpretirajo enako situacijo, vendar je vsaka interpretacija lahko pravilna. To pa je tudi ena od osnovnih značilnosti prostega preudarka: obstaja lahko več različnih pravilnih odločitev za

izpolnitev določene pravne norme. Vsekakor pa obstaja že večkrat omenjena omejitev: odločitev mora biti skladna tako z normo, ki prosti preudarek dopušča, kot tudi z drugimi pravnimi normami. Upravni organ mora ravnati enako za enake primere, čeprav mu je dana možnost odločanja po prostem preudarku. Posamezniki z enakimi oziroma podobnimi primeri ne smejo biti obravnavani različno, saj je enakost pred zakonom ena izmed temeljnih človekovih pravic in pravnih načel, ki so prisotna tudi v slovenski ustavi.

Pravilno odločanje po prostem preudarku zahteva od upravnega organa dobršno mero izkušenj, ki so odvisne od njegove strokovne usposobljenosti, prakse posameznih uradnikov, splošne razgledanosti in poznavanja določene problematike. Včasih dajejo višji organi nižjim določena navodila, kako ravnati v specifičnih primerih. S tem se jim bistveno zmanjša obseg dela, omejuje pa se tudi njihova samostojnost. Danes lahko zaznamo težnjo, da se možnost odločanja po prostem preudarku precej omejuje (Steska, 1941: 169).

3 PROSTI PREUDAREK V UPRAVNEM PRAVU

Načelo zakonitosti ima poseben pomen pri odločanju o upravnih stvareh, kjer prihajajo do razmerja med državnimi organi, organi lokalnih skupnosti in nosilci javnih pooblastil na eni strani in strankami (fizičnimi osebami, pravnimi osebami, drugimi nosilci pravic in obveznosti) na drugi strani. Upoštevanje tega načela v upravnem postopku izključuje kakršnokoli samovoljo organov oziroma uradnih oseb, pooblaščenih za odločanje, saj morajo delati in odločati po zakonih in drugih predpisih.

Pri odločanju v okviru upravnega postopka mora:

1. Vsaka odločba (posamični upravni akt) temeljiti na materialnem predpisu – to je veljavnem zakonu, ki vsebuje določila o pravicah in obveznostih na določenem področju, in ki ga je treba pravilno uporabiti (tkim. materialna zakonitost).
2. Ves postopek mora potekati v skladu z določili ZUP-a in drugih posebnih upravnih postopkov (tkim. formalna zakonitost).

Specifičnost razmerja pri odločanju o upravnih stvareh je torej v tem, da eden izmed udeležencev tega postopka – organ državne uprave, lokalne skupnosti, nosilec javnih pooblastil – nastopa v tem razmerju z močnejšo voljo. In ravno to dejstvo zahteva od organa, da upošteva pozitivnopravne norme, da torej deluje »secundum legem«, in da mora imeti za vsako svoje dejanje (odločitev, ravnanje, postopanje) temelj v zakonu ali na zakonu temelječem predpisu. Gre za tkim. »polno zakonitost uprave«, ko so pravna pravila temelj vsakega upravnega delovanja (Cijan et al, 2002: 58-59).

V slovenskem pravnem redu lahko sklepamo o vezanosti upravnega organa iz Zakona o splošnem upravnem postopku, ki v 6. členu govori o načelu zakonitosti:

»Organ odloča v upravni stvari po zakonu, podzakonskih predpisih, predpisih lokalnih skupnosti in splošnih aktih, izdanih za izvrševanje javnih pooblastil. V upravnih stvareh, v katerih je organ po zakonu ali po predpisu lokalne skupnosti upravičen odločati po prostem preudarku, mora biti odločba izdana v mejah pooblastila in v skladu z namenom, za katerega mu je pooblastilo dano. Namen in obseg pooblastila določa zakon ali predpis lokalne skupnosti, ki vsebuje pooblastilo za odločanje po prostem preudarku. Tudi v upravnih stvareh, v katerih je organ upravičen odločati po prostem preudarku, mora postopati po tem zakonu« (ZUP, 2006: 6. člen).

Videli smo, da zakon določa popolno vezanost upravnega organa pri odločanju o upravni stvari v vsebinskem (materialnopravnem) in postopkovnem (procesnopravnem) pogledu. Odločanje po prostem preudarku ne pomeni pravice do izdaje pravno nevezane odločbe, saj je organ vselej vezan na naslednje dejavnike:

1. Meje pooblastila oziroma vsebinske pogoje, ki morajo biti izpolnjeni, da je odločanje po prostem preudarku dopustno.
2. Namen, za katerega je bilo pooblastilo za tako odločanje izdano in ga je treba ugotoviti iz drugih določb zakona.
3. Postopkovna pravila, ki ne smejo biti kršena (Breznik et al, 2001: 46-47).

O vezanosti upravnega organa pri odločanju po prostem preudarku lahko sklepamo tudi iz številnih odločb upravnega sodišča. Določbe ustave namreč naravno ali posredno postavljajo načelo vezanosti uprave na zakon. Zapovedujejo enako varstvo pravic posameznikov in enakost pred zakonom. S tem je upravni organ vezan tudi na način odločanja v prejšnjih primerljivih primerih, saj brez utemeljenega razloga v podobnih primerih ne sme odločati drugače, kot v prejšnjih. Iz tega je mogoče sklepati, da niti odločanje uprave o vsebini nedoločenih pravnih pojmov ne more biti pravno nevezano (Breznik et al, 2001: 52).

Diskrecija pomeni širino lastne presoje, ki jo imajo uradniki za obravnavanje nekega primera. Uslužbenci tedaj odločajo skladno z navodili svoje lastne presoje in vesti, nenadzorovani od presoje ali vesti drugih. Kritike pravijo, da vnaša diskrecija veliko mero nepredvidljivosti v pravni sistem. Očitajo ji odstopanja v upravnih postopkih in jo enačijo s produktom človeškega dejavnika v upravnem delovanju, ki je izključen vsakega nadzora (Patterson, 1996: 413).

Pri delovanju uprave po prostem preudarku ima zunanje okolje zelo velik pomen. Korektna in profesionalna uporaba diskrecijske pravice vpliva na boljši odnos do neke upravne službe in ohranja zaupanje javnosti (Peak, 2000: 243).

Pomembno mejo prostega preudarka predstavlja tudi javni interes, saj mora biti delovanje upravnih organov skladno z javnim interesom tudi takrat, ko uresničuje pravico določene stranke. Kadar je v upravnem postopku udeleženih več strank, mora upravni organ upoštevati interese vseh. Paziti mora, da ne ogroža interesov drugih ljudi, in izmed več javnih interesov izbrati tistega, ki je najvažnejši (Steska, 1941: 162).

Zanimiva je tudi Jurkovičeva opredelitev mej prostega preudarka. Deli jih na zunanje in notranje meje prostega preudarka. Pri zunanjih mejah gre samo za akt, ki ne sme biti v nasprotju z obstoječimi pravnimi normami, medtem ko nagibi upravnega organa tu niso pomembni. Pri notranjih mejah pa gre tako za pravilnost izdanega akta, kot za nagibe upravnega organa, ki je ta akt izdal. To pomeni, da morajo biti izdani akti pravno pravilni in nagibi organa neizpodbojni. Organ torej ne sme izdati upravnega akta, če so njegovi nagibi »sporni«. Naslednja notranja meja prostega preudarka je dejstvo, da organ ne sme zasledovati ciljev, ki so po zakonu prepovedani. Gre za t. i. prekoračitev prostega preudarka, ki jo upravni organ lahko zagreši iz nevednosti ali pa namenoma. Ugotavljanje takih nepravilnosti zahteva zelo dobro poznavanje tega inštituta in veliko več dela pri ugotavljanju vodil in motivov za izdajo nekega akta (Jurkovič, 1935: 119-130).

Ugotovili smo, da ima prosti preudarek meje, ki so jih upravnemu organu postavili od zunaj. Postavlja jih zakonodajalec oziroma veljavni pravni red, ki temelji na zakonih in ustavi. V bistvu že sam ZUP pravi, da mora biti odločba, izdana po prostem preudarku, izdana v mejah pooblastila in v skladu z namenom, za katerega mu je pooblastilo dano.

4 DISKRECIJA IN TAKTIČNI PREUDAREK V POLICIJSKEM PRAVU

V pozitivnem pravu je lahko pooblastilo za odločanje po *prostem preudarku* določenemu upravnemu organu izraženo z izrecno zakonsko normo, ki pove, da sme organ odločati po prostem preudarku, z določenimi naveznimi zakonskimi pojmi, ki nakazujejo na možnost odločitve po prostem preudarku in s t.i. nedoločenimi pravnimi pojmi (Šturm, 1998:178).¹

Kaj pa slovensko policijsko pravo? Ali je tudi v slovenski policijski zakonodaji posebej zapisana policijska diskrecija ali taktični preudarek?

Uvodoma lahko ugotovimo, da tudi v slovenski policijski zakonodaji najdemo določila, ki nakazujejo na policijsko diskrecijo. Še najočitneje je to razvidno iz normiranega policijskega pooblastila opozorila zaradi prekrška neznatne nevarnosti² in pa ne najbolj posrečene t.i. generalne policijske klavzule, zapisane v Zakonu o nalogah in pooblastilih policiji.³ Pri ostalem pregledu policijske zakonodaje pa lahko ugotovimo, da posebnega splošnega določila, ki bi uzakonjal policijsko diskrecijo ali pa pravico do t.i. taktičnega preudarka o čemer bo več zapisanega v nadaljevanju, ne najdemo. Vsebuje pa slovenska policijska zakonodaja navezne zakonske pojme, ki nakazujejo na možnost

¹ Takšni pojmi so v policijskem pravu npr. javni red in mir, varnost države, nevarnost za življenje ljudi ipd. Problematike nedoločenih pravnih pojmov v tem prispevku ne bomo natančneje obravnavali.

² Primerjaj določila 53. člena Zakona o prekrških (ZP-1).

³ Primerjaj določila 10. člena Zakona o nalogah in pooblastilih policije. Več o tem pooblastilnem inštitutu v povezavi s splošnim problemom policijske diskrecije glej tudi v Žaberl, 2006 str. 68 – 70.

policistovega odločanja po prostem oziroma taktičnem preudarku. Poglejmo si navedeno tehniko normiranja skozi zakonske pogoje za policijsko uporabo prisilnih sredstev.

Slovenski Zakon o nalogah in pooblastilih policije na večih mestih, kjer določa pogoje za uporabo posameznih vrst prisilnih sredstev *implicite* poudari nujnost uporabe in hkrati nakaže na nekakšen prosti preudarek. Tako na primer pri določitvi pogojev uporabe posameznih vrst prisilnih sredstev zakonodajalec zapiše, da policist »sme«, »lahko« oziroma »ima pravico uporabiti« določene vrste prisilnih sredstev.⁴ Pri uporabi strelnega orožja pa na primer navaja, da sme policist pri opravljanju nalog uporabiti strelno orožje samo »če ne more drugače« izvršiti taksativno določene policijske naloge. Pomeni, le v skrajnem primeru kot skrajno sredstvo (*in ultimo ratio*).⁵ Iz zapisanega sledi, da zakonodajalec policista ni zavezal, da v zakonsko določenih primerih »mora« ta dovoljena sredstva uporabiti, temveč ga napeljuje na to, da mu je ob razlogu nujne potrebnosti, ta sredstva zgolj dovoljeno uporabiti.⁶

Ob tem se zastavlja vprašanje, ali gre v teh primerih za policistovo *diskrecijsko pravico*, da se samostojno in samovoljno odloči ali bo v določenem primeru uporabil prisilno sredstvo ali ne. Kaučič et al. (2004: 35) daje na to vprašanje načelno pozitiven odgovor in navaja, da se policisti, ko v različnih situacijah ocenjujejo nevarne razloge in se v nadaljevanju odločajo za uporabo pooblastil in prisilnih sredstev, ravna po prosti presoji, prostem preudarku oziroma diskreciji. Ta t.i. policijska diskrecija se po mnenju avtorja, po naravi stvari sicer razlikuje od diskrecije v klasičnih upravnih in pravosodnih postopkih. Kaučič et al. (ibidem) zaključuje, da je diskrecijsko odločanje bistvo policijskega dela, tako na področju odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj kot pri drugih oblikah zagotavljanja varnosti življenja ljudi, premoženja ter reda in miru ter se v nadaljevanju sklicuje na angleškega avtorja Kleininga ter slovenskega avtorja Pagona.⁷ Podobno razmišljanje navaja tudi Klemenčič s sodelavci (2002: 50).

Takšnemu razmišljanju pa ni sledil zakonodajalec, ki je v novo sprejeti Zakon o nalogah in pooblastilih policije (2013) uvedel poseben institut taktičnega preudarka in v členu 7 posebej normiral:

⁴ Primerjaj npr. člene 79, 80, 82, 83, 85, 87, 90 in 96 ZNPPol.

⁵ Primerjaj prvi odstavek 96. člena ZNPPol.

⁶ S policijsko operativnega zornega kota govorimo o načelu nujnosti kot obveznem pogoju, da čeprav na primer obstajajo v določenih primerih vsi razlogi za uporabo posameznega prisilnega sredstva, ga policist ne sme takoj uporabiti. Že splošna načela policijskega postopka pri uporabi prisilnih sredstev govorijo o tem, da mora policist najprej poizkusiti opraviti policijsko nalogo z blažjimi sredstvi, šele ko postane uporaba blažjega sredstva neuspešna, poseže po hujšem sredstvu kar navsezadnje izhaja iz tudi splošnega načela sorazmernosti. To v bistvu pomeni, da se policijski postopek, ki npr. vodi k uporabi prisilnih sredstev, kot to poimenuje Veić (2000: 148), izvaja »korak za korakom«.

⁷ Takšen zaključek je po mojem mnenju zmoten, saj izhaja iz napačnega izhodišča. Opira se namreč na napačna teoretična spoznanja, ki izhajajo iz *common law* pravnega sistema, kjer je diskrecija dejansko osrednja os policijskega delovanja in ukrepanja. Na to nakazuje že enostavna delitev policijske uporabe sile na smrtonosno in nesmrtonosno silo, v okviru katere se giblje tisočero različnih momentov policistovega diskrecijskega odločanja. (Več o tem glej npr. Poole in Sampson: Discretionary power with respect to the use of force in policing).

"Policisti pri opravljanju policijskih nalog ocenjujejo, katere odločitve, policijska pooblastila ali uradna dejanja bodo za učinkovito preprečevanje in odpravljanje nevarnosti izvedli, glede na dejstva in okoliščine, ki so jim bile znane v trenutku ocenjevanja."

Analiza zakonske določbe nam nakaže naslednje elemente:

- Odločitev policista je vezano na opravljanje policijskih nalog, pomeni tako na preprečevanje in odpravljanje nevarnosti kot na iskanje dokaznih virov;
- Policistu je naloženo in dopuščeno ocenjevanje;
- Policist se lahko odloča o sprejemu odločitve, pooblastila ali uradnega dejanja;
- Njegova odločitev mora biti najbolj učinkovita za preprečitev ali odpravo nevarnosti;
- Štejejo okoliščine in dejstva, ki so policistu znane v trenutku ocenjevanja.

Policist se v okviru taktičnega preudarka odloča ali in kako bo ukrepal.

- Vprašanje - ali bo policist ukrepal je vprašanje, ki izhaja iz načela oportunitete. V Republiki Sloveniji je policist vezan na zakonske določbe, ki opredeljujejo naloge policije in dolžnost preprečevanja in odpravljanja nevarnosti (in iskanja dokaznih virov);
- Vprašanje - kako bo ukrepal – je vprašanje taktičnega preudarka, kjer gre za presojo izbire.

Primarno vprašanje, ki ga bo moral policist razrešiti je ali obstoja nevarnost za javni red - pravilneje po določenih ZNPPol – ali obstaja nevarnost za varnost posameznika in skupnosti, spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin in krepitev pravne države. To je pravno vprašanje na katerega je načeloma mogoč samo en pravilen odgovor. Nevarnost obstaja ali pa nevarnosti ni. Če nevarnost obstaja in je za preprečevanje ali odpravljanje te nevarnosti pooblaščen policist (glej čl. 4, naloge policije in čl. 10), potem policist mora pričeti z ukrepanjem.

Vsebina policistove presoje se bo nanašala na:

- sprejem odločitve (pri čemer zakon ni popolnoma jasen ali pod tem pojmom šteje odločitev o ukrepanju)
- uporaba pooblastila (nesporno velja za vsa zakonsko določena pooblastila, pri čemer za nekatere ukrepe v slovenskem policijskem pravu ni jasno ali so definirani kot prisilni ukrepi ali kot pooblastila)
- izvedbo uradnega dejanja.

Po mnenju nekaterih tujih policijsko pravnih teoretikov so pri taktičnem preudarku bistvene meje presoje. Presoja je lahko:

- pravilna presoja (kadar je možno izbrati le en ukrep ali dejanje je presoja vselej pravilna)
- napačna presoja (napačna presoja dejstev – dejanska zmota, nepravilna uporaba postopka, kadar je le ta precizno predpisan....)

- zloraba presoje (prepoved diskriminacije, namerna povzročitev neprijetnosti, osebni razlogi policijskega postopka....)

Policist mora uporabljati taktični preudarek, skladno z namenom svojega pooblastila, pri čemer mora upoštevati zakonite meje preudarjanja. V nasprotnem primeru lahko govorimo o zlorabi ali prekoračitvi taktičnega preudarka. V obeh primerih se posledica kaže v nezakonitem policistovem delovanju.

5 POLICIJSKA DISKRECIJA V ZDRUŽENIH DRŽAVAH AMERIKE

Policijsko delo je povezano z državnimi pooblastili, močjo in prisilo, z različnimi konfliktnimi in nasilnimi situacijami, s stalnim komuniciranjem z ljudmi, razreševanjem sporov, vzdrževanjem reda in miru, z diskrepcijo in selekcijo, z nemoralnostjo in deviantnostjo, hkrati pa imajo dejanja policistov resnejše posledice, kot ukrepanje običajnih ljudi. Zato je toliko bolj pomembno, da policisti ravnajo moralno in etično (Vogrinc, 2008: 2). Čeprav načela policijskega kodeksa veljajo za vse policiste in njihovo dejavnost, pa so znotraj te dejavnosti vendarle nekatere posebnosti, ki terjajo svojevrstno obravnavo. Povsem nedvomno je, da morajo policisti ravnati v skladu z zakonskimi normami in pooblastili, vendar v praksi obstaja tudi sivo polje diskrecije oziroma sivo polje med izrecno prepovedanim in dovoljenim, kjer je treba uporabiti predvsem etična merila. Od tega, kako prefinjen in izostren občutek za vprašanje, kaj je etično prav in kaj ne, ima posamezni policist, je odvisno njegovo ukrepanje v posameznih primerih, kakor tudi odnos do storilcev, žrtev in prič (Vogrinc, 2008: 3).

Obstoj policijske diskrecije predstavlja eno najbolj kompleksnih vprašanj odnosa policije do vladavine prava. Stenning in Shearing (1991 v Champion in Rush, 1996) opredeljujeta diskrepcijo policije kot njihovo avtonomnost pri odločitvah, Skolnick (1994 v ibidem) pa trdi, da se diskrepcija nanaša na vprašanje na kakšen način policija izvršuje zakon. Diskrepcija lahko pomeni tudi osvoboditev od premočne regulative, dodatek k zakonu in na koncu celo forma zakona (po Doyle, 1985 v ibidem).

Možnost zlorabe diskrecije je resen problem, še posebej, ko gre za policijska pooblastila. Bolj usmerjeno znanstveno proučevanje policijske diskrecije v Ameriki sega v 50. in 60. leta 20. stoletja in je rezultat obsežnih empiričnih preučevanj dela policije (Zekavica et al, 2010: 316). Pod okriljem American Bar Foundations (ABF) se je leta 1956 začelo eno prvih takšnih preučevanj, ki je obsegalo skoraj vse organe kazensko-pravosodnega sistema – policijo, tožilstvo in sodstvo, rezultati preučevanja pa so bili objavljeni devet let kasneje v poročilu z naslovom „Survey of Criminal Justice“. Ugotovljeno je bilo, da je diskrepcijsko odločanje v policiji pogost pojav in da je le-ta v samem bistvu njene dejavnosti. Omenjeni rezultati so sprožili pravi val nadaljnjih preučevanj, številna vprašanja pa so razdelila strokovno in znanstveno javnost. Začenši s tem, kaj je policijska diskrepcija, ali jo je

potrebno in v kakšnem obsegu dovoliti, dejavniki, ki vplivajo na njeno uporabo in izvajanje ter sprejemanje primernih odločitev, do oblik in načinov nadzora. Že pri samem opredeljevanju policijske diskrecije je mogoče opaziti določena nesoglasja, ki sicer niso velika, ker sam pojem tega ne dopušča. Glede na splošni pojem diskrecije, se policijska diskrecija razlikuje v tem, da se nanaša na uslužbence policije, ki jo izvajajo, in pri tem sprejemajo odločitve, ki so posebne v takšni meri, kot je posebna sama policijska dejavnost (Zekavica et al, 2010: 317).

Kazenskopравни sistem v Združenih državah Amerike policiji dopušča precejšno mero diskrecije na področjih, kjer deluje. Vendar, diskrecijsko pravico policistov je potrebno nadzorovati, saj lahko pripelje do zlorabe in pojava korupcije. Amerika je država, za katero mnogi menijo, da je to dežela, kjer so vsi ljudje obravnavani enako, in da so vsi enakopravni pred zakonom (Foster, 2010). Žal je v ameriški policiji uporaba diskrecijske pravice pogosto premalo nadzorovana. Medtem, ko obstaja nešteto primerov napačne uporabe policijske diskrecije, v Ameriki izstopajo predvsem osebni predsodki nekaterih policistov (predvsem rasni predsodki) do strank v postopku in pa korupcija, ki se je v zadnjih letih močno razširila. Raziskave so pokazale, da imajo policisti svetle polti drugačen odnos do kršitelja, ki je temne polti, kar pomeni, da ga bo zaradi tega tudi prej kaznoval, pa čeprav bi mu lahko izrekel opozorilo oziroma milejšo kazen. Vse to izhaja iz problema rasne nestrpnosti, saj se je med ameriški policisti uveljavila praksa rasnega profiliranja, ki močno vpliva na življenja milijonov ljudi v afriškoameriški, azijski, latinskoameriški in arabski skupnosti. Takšno rasno profiliranje ni moralno pravilno, vendar je v ameriški kulturi že tako močno zakoreninjeno, da bi ga bilo skoraj nemogoče izbrisati (Brosious, 2012).

Da bi preprečili vse negativne posledice nekontrolirane uporabe pooblastil za diskrecijsko odločanje policije, sodobne demokratične države predvidevajo različne nadzorne mehanizme in mehanizme upravljanja s pooblastili za diskrecijsko odločanje (ang. discretion management). Eden osnovnih načinov, s pomočjo katerega se lahko zožijo možnosti za morebitne napake pri diskrecijskem odločanju, je dodatno normiranje preko podzakonskih pravnih aktov. S sprejemanjem ustreznih pravilnikov in navodil se doseže popolnejše in podrobnejše predpisovanje primerov, v katerih lahko policist uporabi določena pooblastila. Namen teh pravil je usmerjanje diskrecijskega odločanja in pomoč policistom, da se lažje znajdejo v situaciji, ko je potrebno uporabiti neko zakonsko pooblastilo. S to strategijo je potrebno preseči distanco med pravom in prakso, ker tovrstna pravila obstajajo, da bi pravilno usmerjala policijsko diskrecijo, in sicer s predpisovanjem dodatnih pravil o tem, kar policist mora in česar policist ne sme narediti. Drugi način je nadzor policijske diskrecije kot oblika nadzorstva policijske dejavnosti nasploh. Potrebno je poudariti pomen hierarhičnega notranjega nadzora kot redne oblike nadzora policijskih uslužbencev s strani nadrejenih. Poleg tega pritožbe državljanov na delo policije in sodni nadzor policije, posebno v primerih, ko sodišča odločajo ne le o zakonitosti nekega upravnega akta, ampak tudi o njegovi ciljnosti, predstavljajo nepogrešljivo dopolnilo h kontroli uporabe pooblastil za diskrecijsko odločanje policije. V zvezi s tem je potrebno še poudariti, da se vprašanje nadzora policijske diskrecije poraja kot posebno pomembno ravno zaradi

narave same diskrecije, oziroma te tanke in ne vedno jasne meje med zakonitim ravnanjem policije v okvirih z zakonom omogočene diskrecije in ravnanja, ki grejo čez to mejo in postanejo nezakonita oblika policijske dejavnosti. Zaradi tega je vprašanje nadzora policije in njene dejavnosti eno najpomembnejših vprašanj približevanja vloge policije zahtevam pravne države, predvsem načela zakonitosti (Zekavica et al, 2010: 323).

6 NAČELO TAKTIČNOSTI IN PREUDARKA V JUDIKATIH ESČP

Institut prostega preudarka je neizogibno sredstvo v določenem trenutku upravnega delovanja. Organ, ki odloča po prostem preudarku, ima na izbiro dve ali več alternativ. Vendar pa mora pri svojem odločanju vedno upoštevati javno korist. Pri podeljevanju prostega preudarka mora biti zakonodajalec pozoren na dejstvo, da je interpretacija prepuščena uradniku kot posamezniku, ki nima nujno potrebnega znanja ali sposobnosti, in je zato razumljivo, da se izbire in odločitve glede na posamezni upravni organ lahko razlikujejo. Posamezniki lahko različno interpretirajo enako situacijo, vendar je vsaka interpretacija lahko pravilna. Pravilno odločanje po prostem preudarku zahteva od upravnega organa dobršno mero izkušenj, ki so odvisne od njegove strokovne usposobljenosti, prakse posameznih uradnikov, splošne razgledanosti in poznavanja določene problematike.

1. Primer *Bubbins proti Veliki Britaniji iz leta 2005* kaže na pravilne odločitve policistov, saj po mnenju Evropskega sodišča za človekove pravice ni prišlo do kršitve 2. člena Konvencije, ker so policisti taktično izvedli celotno policijsko operacijo glede na grozečo nevarnosti, ki jim je bila znana v trenutku ocenjevanja.

Primer izvira iz pritožbe proti Združenemu kraljestvu Velike Britanije in Severne Irske, ki jo je 25. Maja 1999 pri Sodišču, na podlagi 34. člena Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin ("Konvencija"), vložila Terezija Bubbins.

Pritožnica navaja, da dejstva in okoliščine zadeve v zvezi smrti njenega brata, Bubbins Michaela, predstavljajo kršitev 2. člena Konvencije, ki določa: »Pravica vsakogar do življenja je zavarovana z zakonom. Nikomur ne sme biti življenje namerno odvzeto, razen ob izvršitvi sodbe, s katero je sodišče koga spoznalo za krivega za kaznivo dejanje, za katero je z zakonom predpisana smrtna kazen«.

Dne 26. februarja 1998 je bil brat tožeče stranke, Michael Fitzgerald, v njegovem stanovanju ustreljen s strani oboroženega policista. 26. februarja 1998 okrog 18.25 ure se je njegovo dekle Melanie Joy, pripeljalo do njegovega stanovanja. Ko je parkirala vozilo, je opazila, da je skozi okno kuhinje v stanovanje vstopil neznani moški. Ker je bila zaskrbljena za varnost njenega partnerja, je glasno zavpila njegovo ime in ga skušala priklicati, vendar ni dobila odgovora. Takoj zatem je poklicala policijo in naznanila vlom, in da naj bi se vlomilec še vedno nahajal v stanovanju.

Ko so policisti prišli na kraj, je policist P. stopil do kuhinjskega okna, kjer naj bi storilec vstopil, in od tam v notranjosti stanovanja zagledal senco moškega visoke postave. Predstavil se je kot policist in ga pozval, naj stopi ven. Zatem je zaznal, da je moški dvignil roko in zazdelo se mu je, da je neznani moški vanj nameril pištolo. Oba policista sta se hitro umaknila na varno razdaljo in zaprosila za asistenco. V tem času je dekle Bubbinsa policistoma omenilo, da njen fant poseduje strelno orožje, ter da ima probleme s prekomernim uživanjem alkohola. Kmalu zatem so na kraj prišli tudi drugi policisti v pomoč. Policisti so osebo pozvali, naj odloži orožje in stopi ven. Odprla so se vhodna vrata stanovanjske zgradbe in neznani moški je dvignil roko, v kateri naj bi držal orožje, nato pa hitro odšel nazaj v stanovanje. Policisti so ga še večkrat pozvali, naj odloži orožje in stopi ven, vendar njihovega ukaza ni upošteval. Policist B, ki je skupaj s policistom D, kraj varoval na zadnji strani zgradbe, se je odločil, da bi bilo boljše, če bi se postavila izza dveh vozil, ki sta bili parkirani na dvorišču na drugi strani. Pri tem se ni posvetoval z nadrejenim. In tako sta policista B. in D. zamenjala položaj. Policisti so se nato taktično posvetovali o nadaljnjih možnostih. Med drugim so ga poklicali po telefonu, kjer je moški odgovoril le, da mu je ime Mick, nato pa odložil slušalko. Deloval je vinjen. V tem času se je pri zadnjem oknu, kjer sta kraj varovala policista B. in D., prikazal moški in nameril pištolo v policista. Policist D. je odskočil, da se zavaruje, medtem ko je policist B. moškega še enkrat pozval, naj odloži pištolo, sicer bo streljal, nato pa nameril pištolo v moškega in ustrelil proti njemu. Zadel ga je v prsa, zaradi česar je moški, za katerega se kasneje izkazalo, da je resnično Michael Fitzgerald, umrl.

V nadaljnji preiskavi se je izkazalo, da je bil pokojni Fitzgerald tistega dne močno vinjen. Prav tako je posedoval repliko pištole Colt kalibra 45. Opravljena je bila policijska preiskava, kjer se je ugotavljalo, ali je bila uporaba strelnega orožja v tem primeru upravičena, saj je vlomilec iz nepojasnjenega razloga nameril pištolo v policiste, kar je privedlo do tega, da ga je policist, v strahu za svoje življenje, ustrelil.

V obravnavanem primeru je sodišče odločilo, da je policist B, ki je uporabil strelno orožje, ravnal pravilno, saj je resnično verjel, da je njegovo življenje ogroženo. Streljal je, da bi zaščitil sebe in svojega sodelavca, policista D. Uporaba sile je bila sorazmerna doseženemu cilju. Potek operacije je ves čas ostal pod nadzorom nadrejenih in uporaba oboroženih policistov je bila taktično vpeljana v samo dogajanje. Policisti so omenjenemu Fitzgeraldu dali dovolj možnosti, da se preda in sam izstopi iz stanovanja, vendar tega ni upošteval (sodba ESČP Bubbins, 2005).

Za policista, ki vodi policijski postopek na terenu je ocena trenutnega stanja najpomembnejši element, saj je od ocene odvisno nadaljnje ravnanje. Na podlagi čim več kvalitetnih podatkov je situacijo mogoče najboljše oceniti, kar pa pripomore k odločitvi, kako v njej ravnati.

2. Primer Güll poti Turčiji iz leta 2000 kaže na nepravilne odločitve policistov, saj je po mnenju Evropskega sodišča za človekove pravice prišlo do kršitve 2. člena Konvencije, ker policisti celotne izvedbe policijske operacije niso načrtovali taktično in strateško.

V zadevi Güll poti Turčiji iz leta 2000 je bilo pritrjeno pritožniku, ki je zatrjeval kršitve 2. člena Konvencije. Policisti so neupravičeno ustrelili njegovega sina v hišni preiskavi v smislu odkrivanja teroristov. Ko so prispeli do vrat stanovanja osumljenca so ga pozvali, naj odpre vrata. Vrata so se na hitro odprla, prišlo je do strela in vrata so se zaprla. Policisti so pričeli s streljanjem v vrata, saj so hoteli osumljenca prisiliti k predaji. Ker je ta stal za vrati, so ga strelji večkrat zadeli, zaradi česa je tudi umrl. Sorodniki so žrtev odpeljali v bolnišnico, policisti pa so opravili hišno preiskavo.

V nadaljevanju je bila opravljena preiskava, kjer se je ugotavljalo, ali je bila uporaba strelnega orožja v tem primeru upravičena.

Komisija je ugotovila, da policisti Gül-u niso ukazali, naj odpre vrata. Prav tako so le narahlo potrkali na vrata, in ko se je Gül približal vratom, da bi videl, kdo je zunaj, so pričeli streljati. Policisti so mu zadali številne rane, med drugim je imel odstreljene prste desne roke, usodna zanj pa je bila krogla, ki ga je zadela v hrbet. Preiskava je pokazala, da je bilo v vratih stanovanja najdenih 55 strelnih lukenj. Kasneje so trem policistom sodili zaradi povzročitve smrti iz malomarnosti. Sodišče je tri policiste oprostilo.

Kar se tiče hišne preiskave, ki so jo policisti opravili pri Gül-u, sta bili v stanovanju najdeni dve puški. Dokumentacija glede najdenih pušk ni bila popolna, bilo je mnogo nejasnosti in ni bilo mogoče zagotovo trditi, da sta bili puški res najdeni v stanovanju Gül-a.

Vlagatelj je trdil, da so policisti neupravičeno ustrelili njegovega sina. Dejstva, ki jih je ugotovila Komisija, so podprla ugotovitev, da sta bila načrtovanje in nadzor same operacije tako pomanjkljiva, da sama po sebi predstavljata kršitev dolžnosti varovanja življenja. Policistom so bila dana napačna navodila, da se teroristi nahajajo v omenjeni stanovanjski zgradbi, prav tako niso dobili potrebnih informacij o uporabi orožja. Ta dejstva kažejo na pomanjkanje taktičnega in strateškega načrtovanja. Sodišče je sprejelo ugotovitev Komisije, da ni bilo zadostnih dokazov o pravilnem načrtovanju operacije. Prav tako je bilo število strelav skozi vrata (55 strelnih lukenj) nesorazmerno s ciljem. Policisti niso bili prepričani o tem, kdo je na drugi strani vrat. Uporaba sile v tem primeru ni bila nujno potrebna za namen obrambe življenja, iz česar sledi, da je prišlo do kršitve 2. člena Konvencije (sodba ESČP Güll, 2000).

Zaradi specifičnosti nalog policistov vedno obstaja možnost, da pri izvajanju policijskih pooblastil v posameznih primerih pride do prekomernega ali celo neupravičenega posega v človekove pravice in temeljne svoboščine. Še posebno zahtevni in občutljivi so postopki, ko policist uporabi prisilno sredstvo zaradi varovanja človekovih pravic tretjih oseb. Odločitev mora sprejeti v trenutku, brez možnosti odlašanja in temeljite presoje nevarnosti.

V primerih, ko so neposredno ogrožena življenja ljudi, njihovo zdravje, svoboda ali imetje, je dolžnost varnostnih organov zagotavljanje pomoči v smislu ukrepanja za preprečitev ali odvrnitev od nevarnosti. Takoj, ko se pojavi razlog za domnevo o ogrožanju, morajo takoj preveriti, ali to ogrožanje dejansko obstaja. V primeru, da dejstva opravičujejo domnevo obstoja nevarne situacije, je naloga varnostnih organov, da razišejo obstoječo nevarnost ali grožnjo. Uporabijo lahko vsa pravno

dopustna sredstva, ki pa ne smejo posegati v posameznikove pravice. V pravice posameznika lahko posežejo le, če druga sredstva za izvrševanje tovrstnih nalog ne zadoščajo, če tako predvideva ustrezno pooblastilo, ali če je njihova uporaba nesorazmerna sicer ustreznemu ukrepu (Keplinger et al, 2013: 62-99). Če je poseg v pravice posameznika nujen, se ta lahko izvede le v primeru, da se ohrani sorazmerje do njegovega namena in želenega uspeha, izbrati pa je potrebno tisto sredstvo, ki vpletenim osebam najmanj škoduje. Upoštevati je potrebno dejstvo, da je želeni uspeh v sprejemljivem sorazmerju s predvideno povzročeno škodo. Pri uporabi prisilnih sredstev in odrejanju ukazov je potrebno upoštevati interese vpletenih oseb, prisilna sredstva pa je potrebno prenehati uporabljati takoj, ko je želeni cilj dosežen, ali ko se pokaže, da ga na ta način ni mogoče doseči (Beyrer, 2013: 14-17).

7 ZAKLJUČEK

Kot smo lahko ugotovili poznajo v Združenih državah Amerike široko polje policijske diskrecije. Tudi Evropsko sodišče za človekove pravice priznava policistom določeno mero možnosti izbora ukrepov in pooblastil, kar zavije v tančico upoštevanja načela strokovnosti. Kaj pa slovenski policijsko pravni red? Ali lahko govorimo o policistovi diskreciji?

Kontinentalni policijski pravni sistem, med katere nedvomno spada tudi slovenski, takšne široke diskrecije ne dopušča. Zato je po najinem mnenju pravilneje govoriti o prostem oziroma *taktičnem preudarku* policije. Gre v bistvu za *diskrecijo izbora*, ki ga je v svojih odločbah omenilo tudi slovensko Ustavno sodišče RS.⁸ Policijski taktični preudarek pa se mora po najinem mnenju vselej gibati v okviru zakonsko zapisanih pravil, pomeni, da je dopuščen zgolj in samo v prostem polju delovanja, ki ga je, kot v prisposodbi navedeno, »neobdelanega« namenoma pustil zakonodajalec. Policist se bo skladno s spoštovanjem načela zakonitosti in sorazmernosti odločil kateri ukrep je nujen, da bo lahko uspešno izvršil določeno policijsko nalogo.

Avtorja zato meniva, da v slovenskem policijsko pravnem sistemu ne moremo govoriti o absolutni policistovi diskrecijski pravici. Policist je namreč v večini primerov dolžan izpeljati določeno policijsko nalogo in s tem zavarovati določeno pravno varovano dobrino, zato je mu ni dopuščeno diskrecijsko odločanje ali bo ukrepal ali ne. To navsezadnje izhaja že iz njegove posebne garantne dolžnosti varuha varnosti, s katero je vezan tako v policijsko pravnem kot tudi v kazensko materialno pravnem smislu.

Še posebej pa ta ugotovitev velja od trenutka sprejetja nove policijske zakonodaje. Taktični preudarek je danes zakonsko normiran v (novem) Zakonu o nalogah in pooblastilih policije in med drugim

⁸ Glej na primer že omenjeno odločbi Ustavnega sodišča RS št. *U-I-370/98 tč. 13*, v kateri je Ustavno sodišče odločalo o zakonitosti in ustavnosti določil Zakona o varnosti cestnega prometa.

predstavlja nekakšno varovalo za policista, ki se na podlagi dejansko zaznanih dejstev in okoliščin odloči za najustreznejši ukrep. Kasnejši zapleti ali celo sodni primeri lahko pokažejo celo drugačno dejansko stanje, ki pa bo policista ekskulpiralo odgovornosti, če se dokaže, da je izvedel najučinkovitejše pooblastilo ali uradno dejanje, glede na dejstva in okoliščine, ki so mu bile znane v trenutku ocenjevanja.

Pri interpretaciji zakona se lahko zgodi tudi, da pride do napačnih razlag oziroma ravnanja v neskladju z zakonom. Zakon v okviru instituta "taktičnega preudarka" sicer določa ravnanje policista pri odločitvi o tem, katero policijsko pooblastilo bo uporabil oziroma s katerim uradnim dejanjem bo preprečil ali odpravil nevarnost v konkretnem primeru, upoštevajoč vse dane okoliščine. Vendar vseh situacij ni mogoče predvideti v naprej, ko pa pride do varnostnega dogodka, pa je potrebno odreagirati v trenutku. Pogosto policist v danem trenutku tudi nima na voljo zadosti časa, da bi pretehtal vse možnosti in izbral najboljšo. Taktični preudarek daje policistu možnost, da sprejme odločitev, ki je po njegovi presoji, v danem trenutku najprilnejša.

Za policista, ki vodi policijski postopek, je na terenu ocena trenutnega stanja najpomembnejši element, od katerega pa je v bistvu odvisno njegovo nadaljnje ravnanje in tudi konkretna realizacija policijskega postopka. Iz praktičnih izkušenj je zato priporočljivo, da se za zanesljivost poskrbi tudi dokumentiranje prav vseh informacij in podatkov, ki so bili uporabljeni pri oceni situacije in so odločilno vplivali na končno odločitev za izvedbo policijske naloge. Tukaj so mišljeni podatki o številu kršiteljev in storilcev kaznivih dejanj, njihovem ravnanju, upiranju, napadu, nevarnih predmetih, podatki o njihovem gibanju, opremljenosti, zdravstvenem stanju, prevoznih sredstvih, objektih, pričah, načinu delovanja policistov, natančno določenih nalogah policistov, ustrezni komunikaciji, številu in opremljenosti policistov ter drugi opremi. Odločitev o izvedbi policijskega postopka, o načinu delovanja in izvajanju policijskih pooblastil, ki so policistom na razpolago, vedno sloni na predhodni oceni nevarnosti. Vse konkretne podatke, ki se pridobijo z opazovanjem na kraju samem, morajo policisti »združiti« z že vsemi znanimi podatki, ki so jih uspeli dobiti, zbrati in »obdelati« in se nanašajo na zastavljeno policijsko nalogo. Takšen način taktičnega razmišljanja, ki je povezan s policistovo strokovnostjo, usposobljenostjo, praktičnimi izkušnjami, razgledanostjo in poznavanjem policijskih pooblastil, je predpogoj za pravilno uporabo taktičnega preudarka.

Najino zaključno mnenje je, da je zakonodajalec z uvedbo instituta "taktičnega preudarka" pravilno sledil dejanskim potrebam izvajanja policijskih nalog in pooblastil in da je predpisana norma, z manjšim popravkom (izbris izbora odločitve) dovolj določna (lex certa) in razumljiva.

LITERATURA

Beyrer, M. (2013). *Polizei-recht, Kodex*. LexisNexis.

- Breznik, J., Štucin Z. in Marflak, J. (2001). *Zakon o splošnem upravnem postopku s komentarjem*. Ljubljana: GV Založba.
- Brosious, E. (2012). *Police in America: Why Discretion Must be Checked*. Pridobljeno na <http://emilybrosious.com/police-in-america-why-unchecked-discretion-doesnt-work/>
- Champion, D. J. in Rush, G. E. (1996). *Policing in the Community*. New Jersey: Prentice Hall.
- Cijan, R. in Grafenauer, B. (2002). *Upravno pravo – splošni del*. Maribor: Pravna fakulteta.
- Foster, M. (2010). *Police Discretion is Legalized Discrimination and Should Be Stopped Immediately*. Pridobljeno na <http://voices.yahoo.com/police-discretion-legalized-discrimination-and-6377426.html>
- Jerovšek, T. (1996). Pravica do prostega preudarka. *Podjetje in delo*, 22(5/6).
- Jurkovič, J. (1935). *Svobodni preudarek*. Ljubljana: Zbornik znanstvenih razprav pravne Fakultete.
- Kaučič, I. et al. (2004). *Primerjalna analiza policijsko varnostnih sistemov in nadzora nad njimi*. Ljubljana: Inštitut za primerjalno pravo pri Pravni fakulteti v Ljubljani.
- Keplinger, R. in Pühringer, P. (2013). *Sicherheitspolizeigesetz, Polizeiausgabe, 14. Auflage*, proLIBRIS.at.
- Klemenčič, G., Kečanovič, B. in Žaberl, M.(2002). *Vaše pravice v policijskih postopkih*. Ljubljana: Založba Pasadena.
- Leksikoni Cankarjeve založbe*. (1987). Ljubljana: Cankarjeva založba.
- Pagon, M. (1993). Opravljanje policijskih nalog v univerzitetnem okolju: policijska diskrecija ter odnosi med policisti in študenti. *Revija Policija, 1*, 101-120.
- Patterson, D. M. (1996). *A comparison to philosophy of law and legal theory*. Cambridge: Blackwell Publishers.
- Peak, K. J. (2000). *Policing America: Methods, issues, challenges*. Reno: University of Nevada.
- Poole, L. in Sampson, F. (1991). Discretionary power with respect to the use of force in policing. *The police journal, 3*, 201-208.
- Pravni terminološki slovar*. (1999). Ljubljana: Založba ZRC.
- Sodba Evropskega sodišča za človekove pravice št. 50196/99*. (2005). Pridobljeno na <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-68548>
- Sodba Evropskega sodišča za človekove pravice št. 22676/93*. (2000). Pridobljeno na <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-59081>
- Steska, H. (1941). *Svobodni preudarek, javni interes pa zakonitost*. Ljubljana: Zbornik znanstvenih razprav pravne fakultete.
- Šturm, L. (1998). *Omejitev oblasti: Ustavna izhodišča javnega prava*. Ljubljana: Nova revija.
- Veić, P. (2000). *Zakonita uporaba sredstava prisile kao razlog isključenja protupravnosti*. Zagreb: Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske.
- Verbinc, F. (1991). *Slovar tujk*. Ljubljana: Cankarjeva založba.

- Vogrinec, L. (2008). *Etični vidik policijskih postopkov in vpliv na varovanje človekovih pravic* (magistrsko delo). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
- Žaberl, M. (2006). *Temelji policijskih pooblastil*. Ljubljana: Fakulteta za policijsko varnostne vede.
- Zakon o nalogah in pooblastilih policije. (2013). *Uradni list RS*, (15/13).
- Zakon o prekrških. (2005). *Uradni list RS*, (55/05).
- Zakon o splošnem upravnem postopku. (2006). *Uradni list RS*, (24/06).
- Zekavica, R. in Tominc, B. (2010). Policijska diskrecija v kontekstu anglo-ameriškega izročila o vladavini prava, *Varstvoslovje* 10(3), 313-325. Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede.